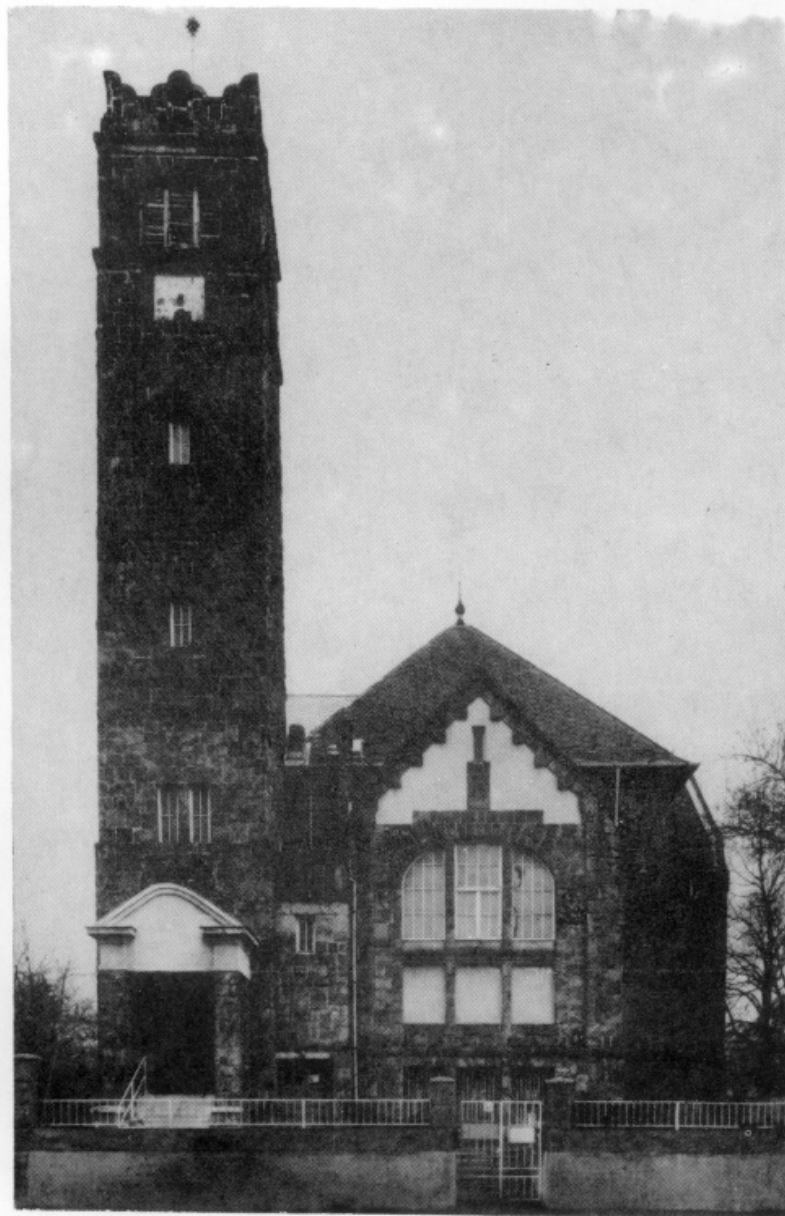

A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS TEMPLOM
ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE
(1926–1941)

BUDAPEST, 1991

A KIADVÁNYT ÍRTA ÉS SZERKESZTETTE:

PUSZTAI LÁSZLÓ
művészettörténész

Fotó: BARKA GÁBOR

A kiadvány megjelentetésében való
közreműködésért köszönetet mondunk
SZÁNTAY LAJOSNAK, DR. SZÁNTAY GÁBORNAK,
DR. SZÁNTAY ENDRÉNEK és DEÁK ZOLTÁN
nagytiszteletű úrnak

KÉSZÜLT A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS TEMPLOM
MEGÉPÜLÉSÉNEK 50 ÉVES JUBILEUMÁRA
1991

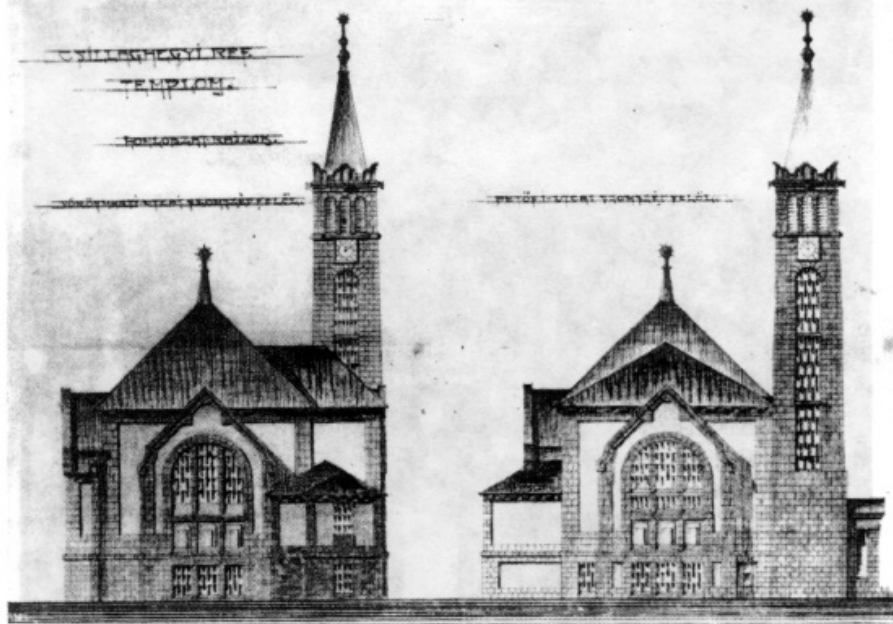
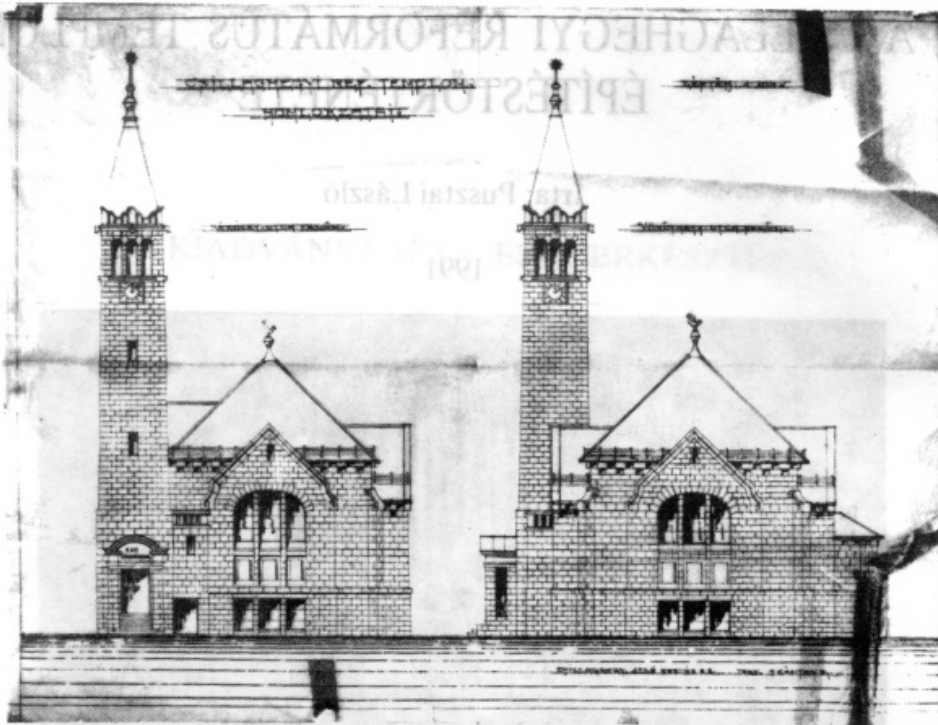
A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS TEMPLOM ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE

Írta: Pusztai László

1991

Úrasztal és szószék

Szántay Endre: Csillaghegy, református templom tervei. 1936.

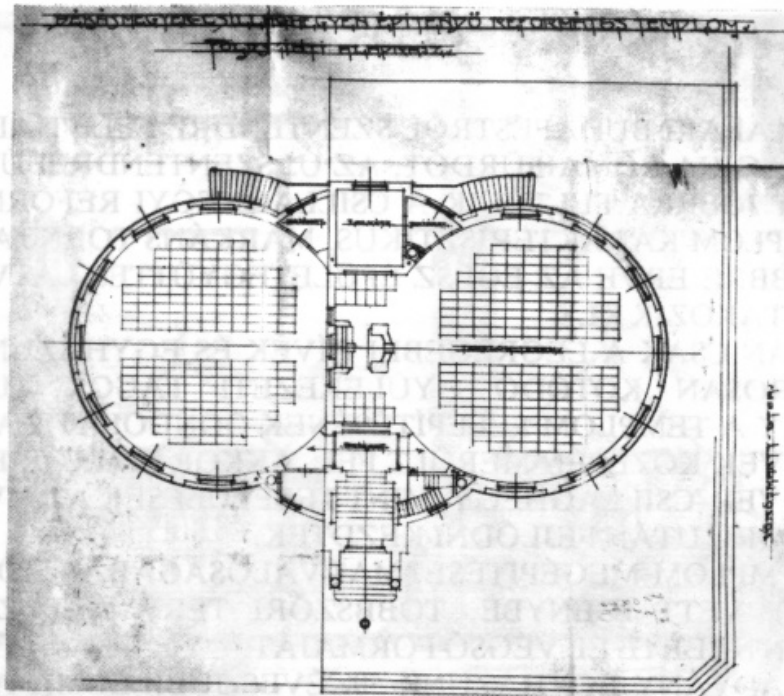
ELŐSZÓ

HA VALAKI BUDAPESTRŐL SZENTENDRE FELÉ HALADVA ELHAGYJA RÓMAIFÜRDŐT, AZ ÚJ SZENTENDREI ÚT MELLETT JOBBRA FELTŰNIK A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS TEMPLOM KARAKTERISZTIKUS, MARKÁNS TORNYA. KÖZELEBBRE ÉRVE AZ EGÉSZ ÉPÜLETEGYÜTTES LÁTVÁNYA BONTAKOZIK KI.

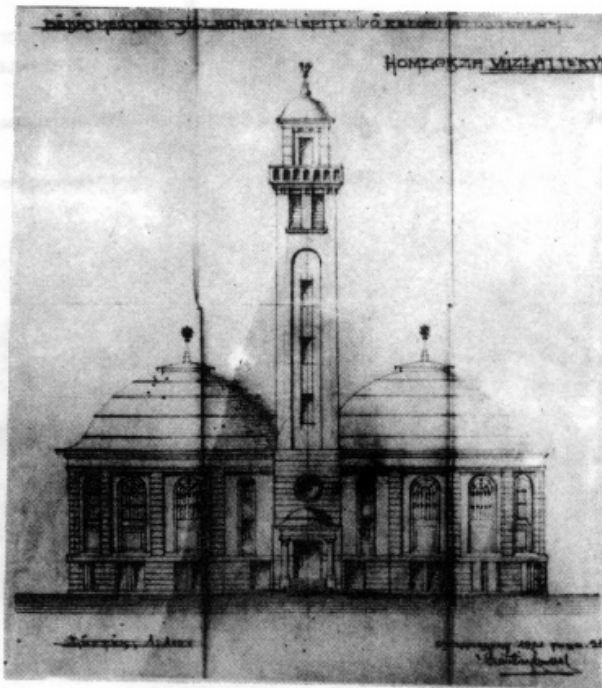
TALÁN CSAK A LEGRÉGEBBI HÍVEK ÉS EGYHÁZUNKHOZ SZOROSAN KÖTŐDŐ GYŰLEKEZETI TAGOK TUDJÁK, HOGY A TEMPLOM FELÉPÍTÉSÉNEK GONDOLATA AZ 1920-AS ÉVEK KÖZEPÉN MERÜLT FEL, AKKOR AMIKOR BÉKÁSMEGYER-CSILLAGHEGY, MINT TELEPÜLÉSEK AZ I. VILÁGHÁBORÚ UTÁN FEJLŐDNI KEZDTEK.

A TEMPLOM MEGÉPÍTÉSE, MAI VALÓSÁGÁBAN KÖZEL 30 ÉVET VETT IGÉNYBE, TÖBBSZÖRI TERVVÁLTOZTATÁS UTÁN NYERTE EL VÉGSŐ FORMÁJÁT.

E KIADVÁNY EGYHÁZUNK 50. ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁBÓL AZ ÉPÍTÉSTÖRTÉNET FOLYAMATÁT FOGLALJA ÖSSZE.

A csillaghegyi református templom II. számú terve. 1931. Földszinti alaprajz.

A csillaghegyi református templom II. számú terve. 1931. Homlokzat

A REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG MEGALAKULÁSA CSILLAGHEGYEN

1925-ig a Békásmegyér–Csillaghegyi református hívek a pomázi egyháznak, mint szórvány egyháznak tagjai szerepeltek. A gyülekezet tagjai közül azonban sokan jártak az óbudai református templomba, vagy Csillaghegyen akkor már működő evangélikus gyülekezet Istentiszteleteire.

1925-ben a református gyülekezet vezetői kérték az egyházi felsőbb hatóságot, hogy engedélyezzék a csillaghegyieknek Óbudához való csatlakozását; fiókegyházként. Ez meg is történt és megítélésünk szerint ez a tény adta meg az önállósodás felé vezető útnak és egyben annak, hogy a lelkes gyülekezet elhatározta anyaszentegyházának megépítését.

A gyülekezet első lelkipásztora Kontra Aladár, aki mint óbudai, szívéen hordozta a csillaghegyi fiókegyházat. Egyházmegyei szerveződés és átalakítás miatt 1932-től az Újpesti református anyaegyházhoz csatolták Csillaghegyet, mint leányegyházat.

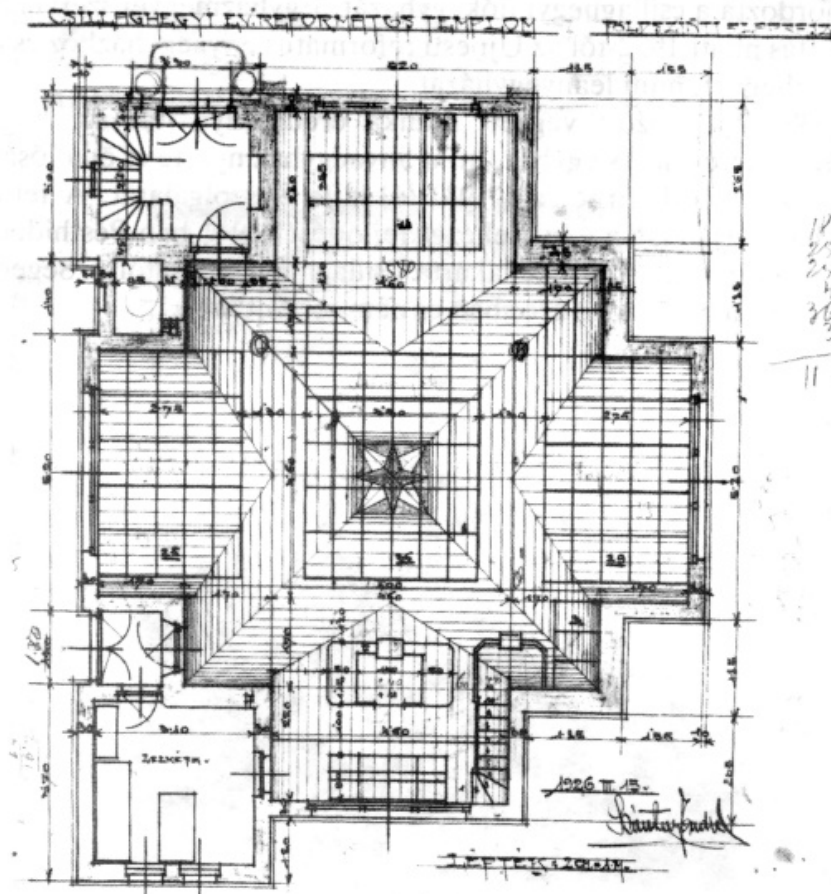
Az 1933–1940 között végzett munka eredménye lett az, hogy a csillaghegyi Református egyház, mint anyaegyház nyerte el önállóságát. Vezető lelkész Tóth Ernő, aki 1931-től látta el szolgálatát. A felsőbb egyházi hatóságok látva a gyülekezet fejlődését 1941-ben Pesthidegkút és Pilisvörösvár fiókegyházakat akarta Csillaghegyhez csatolni. Segédlelkész biztosítása hiányában azonban ez nem történt meg.

A TEMPLOM ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE

A csillaghegyi Református Egyház, valamint a Szántay családban megőrzött archív anyagok (tervrajzok, levelezések, egyházkönyvek, fényképek) alapján ismert, hogy a Békásmegyer–Csillaghegyi református templom első tervei 1926-ból kelteződnek, melyeket Szántay Endre építész, akkor már mint az egyház gondnoka készített.

Mint, minden testvérünk akik kezükbe veszik ezt a könyvecskét, láthatják a képeken, hogy az első templomtervek úgy alaprajzilag, mint külső megjelenésükben egy teljesen más felfogást mutatnak, mint a mai templomunk.

Szántay Endre építéstartörténeti ismeretei alapján a protestáns templomok 18–19. századi ún. centrális elrendezésére gondolt; nevezetesen (Potsdam francia református templom, Frankfurt református templom, és egyben Parlament 1820, Norwich, Észak-Amerika baptista templom

Szántay Endre: Csillaghegy, református templom alaprajzi terve. 1926.

1892), ahol a gyülekezet helyi elrendeződése az egyenrangúság érzését fejezhetne ki. Meg kell jegyeznünk, hogy ha Szántay Endre építész első elgondolása megvalósul, úgy egy új szint hozott volna a 20. századi protestáns templomépítészetbe.

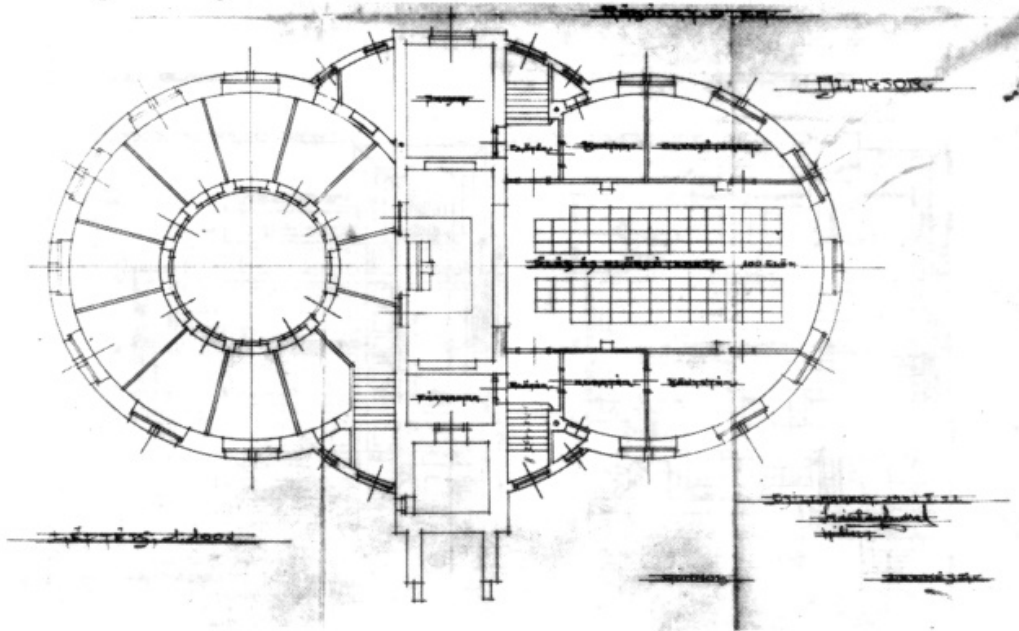
A torony típusa és annak eltolása a homlokzat központi helyéről szintén újdonság, mivel csak a legmerészebb építészek tervein fordulnak elő. (Szeghalmy Bálint református-evangélikus templomai, Árkay Bertalan rk. templomai).

A pártázatos torony-megoldás már az 1920-as évektől nyomon követhető, melynek jellemző példái: Budafok, Pestújhely, Rákoskeresztúr, Nagytarcsa evangélikus-református templomai.

Minden buzgó gyülekezeti vezető: Tóth István gondnok, Papp Dezső, id. Sepsi János, Szántay Endre, Nagy Károly, Dr. Butujás Gyula, Kovács Gyula presbiterek azon fáradoztak, hogy az akkor még a Tisztviselőtelepi (ma Ráby Mátyás út) iskolában havonként egyszer tartandó Istentisztelet helyett egy rendszeres gyülekezeti élet alakuljon ki.

Ezért határozták el 1925-ben, hogy ideiglenes imaházat építtetnek.

Minden bizonnyal ezért kelteződnek Szántay Endre építész, később egyházgondnok templomtervei 1926-tól. Dr. Butujás Gyula gondnok által 1962-ben készített összefoglalójában leírja, hogy 1931-ben elkészült a templom alagsori része és az istentiszteleteket később már ott tartották.

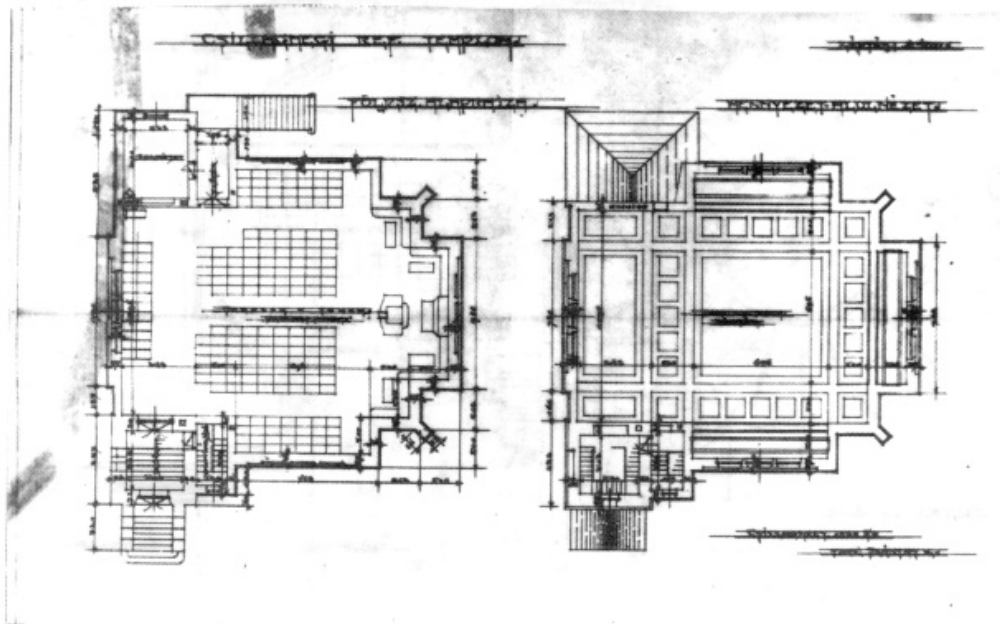

*Csillaghegy, református templom, II. sz. terve alagsori alaprajz. 1931.
Balra: Református Pantheon, jobbra: Előadóterem*

1933-ban volt a harangszentelés, melyet egy ideiglenes fémállványra helyeztek, de mint egyházi ünnepély nagy jelentőségű esemény volt Csillaghegyen 1933-ban.

Csillaghegy, református templom. Harangszentelés. 1933.

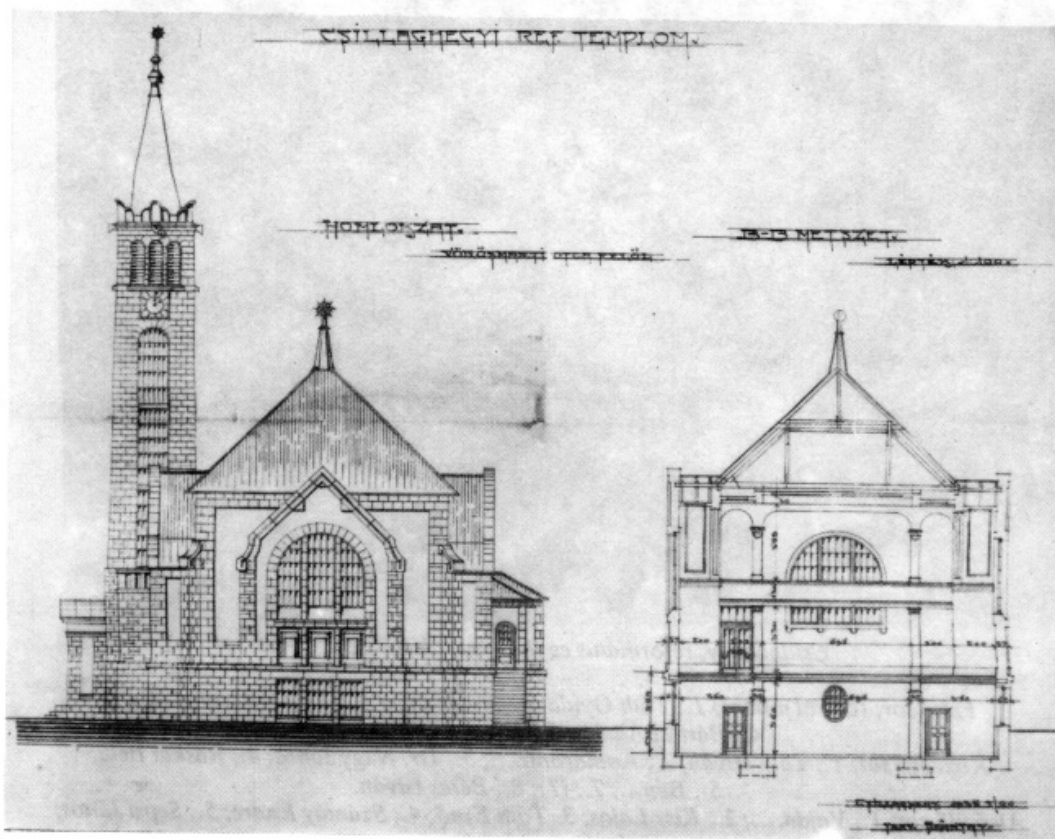

Szántay Endre: Csillaghegy, református templom, földszinti alaprajz és mennyezet alulnézete. 1936.

Szántay Endre számára adott volt a telek, mely először csak egy félköríves kisebb imaház megtervezésére adott lehetőséget, de mint egyházgondnok fel tudna mérni, hogy a gyülekezet gyarapodásával a telekbővítés lehetőséget adhat számára annak a tervnek a megvalósítására, melyről a korábbiakban szóltunk.

Újdonság és egyéni elképzelése volt egy református pantheon kialakítása, mely mindenképpen építészet és művészettörténeti ismereteit bizonyítja. Terve sajnos nem valósult meg. A gyülekezet tagjai közül bizonyosan sokan nem tudják, hogy a templomépítés folyamatában 1931-ben az egyházi és fővárosi szabályzatoknak megfelelően pályázatot írtak ki.

A pályázaton résztvettek: MACHART FERENC építómester,
RICHTER PÁL építómester,
RUTTKAY MIKLÓS
GEREY ERNŐ építómesterek,
SZÁNTAY ENDRE építész.

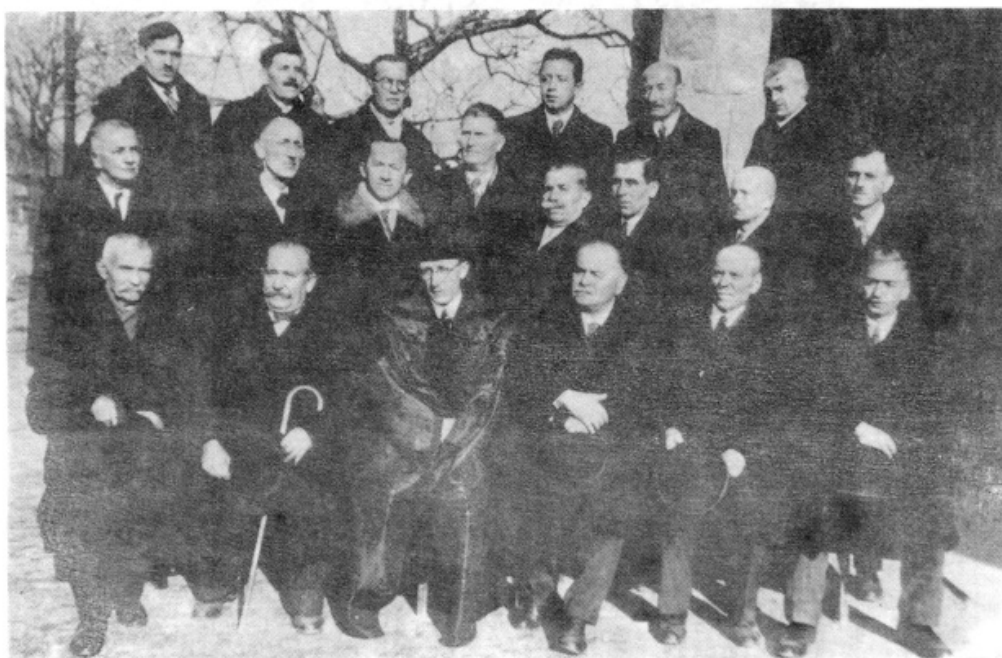

Szántay Endre: Csillaghegy, református templom terve, oldalhomlokzat és metszet. 1935.

Mivel Szántay tervei már korábban beadattak, s végül is az első terveinek módoszatai jelennek meg a pályázók munkáin, az egyháztanács bírálatra azokat Szántaynak küldte meg. A bírálatra beküldött terveket Mocsy Mihály esperes Üllőn jegyezte ellen, de a kézirat azonosításából kitűnik, hogy Szántay írta azokat.

Természetesen ez a tény nem csökkenti Szántay Endre építész érdemeit, hisz a tervei alapján megvalósult templomépület olyan neves építészek elismerését is elnyerték, mint Medgyaszay István, a Baár-Madas tervezőjéét és Enyedy Béláét, aki a korszak legkiemelkedőbb statikus mérnökének számított.

A templom első tervei közül csak az 1926-ból származó alaprajz és az Úrasztal terve ismert. Az Úrasztal az első tervvariáns szerint készült el, de a liturgikus tér elrendezése az 1931-es és 1936-os tervek ismeretében is több szempontból változott. Talán még Szántay Endre építész sem gondolt arra 1926-ban, hogy alagsori részként gyülekezeti terem és egy református pantheon létesülhet itt, de a későbbi évek pozitív változásai

Csillaghegy, református egyház vezetőségi kara. 1940.

*Felső sor: (balról jobbra) 1., Tóth Gyula asztalosmester; 2., (?); 3., Baross Gábor;
4., Bártfai Aladár; 5., (?); 6. Szűcs István*
*Középső sor: 1., Tóth István; 2., Komáromi....; 3., Dr. Nagy János; 4., Ráskai Béla;
5., Bán....; 7., (?); 8., Béres István*
*Alsó ülő sor: 1., Vajda....; 2., Kiss Lajos; 3. Tóth Ernő; 4., Szántay Endre; 5., Sepsi János;
6., Csányi István*

lehetőséget teremtettek számára egy nagyobb szabású templom megtervezésére. Így készítette el a korábban említett kettős centrális-kupolás templomtervét (1931), melynek elvetése után a mai templomunknak úgy alaprajzi mint külső és belső megjelenési formájában szemünk előtt van és lehetőséget ad a gyülekezeti élet minden olyan szükségére, mely megkívántatik. Kötelességünk azonban szólni arról, hogy Szántay a templom északi oldalára eredeti tervében karzatot is tervezett. Ez akkor sajnos nem valósulhatott meg, így belső tere egységessége ellenére sem kapta meg azt a jellegzetességet, mely jellemző lett volna rá. Reméljük, hogy ez később megvalósulhat.

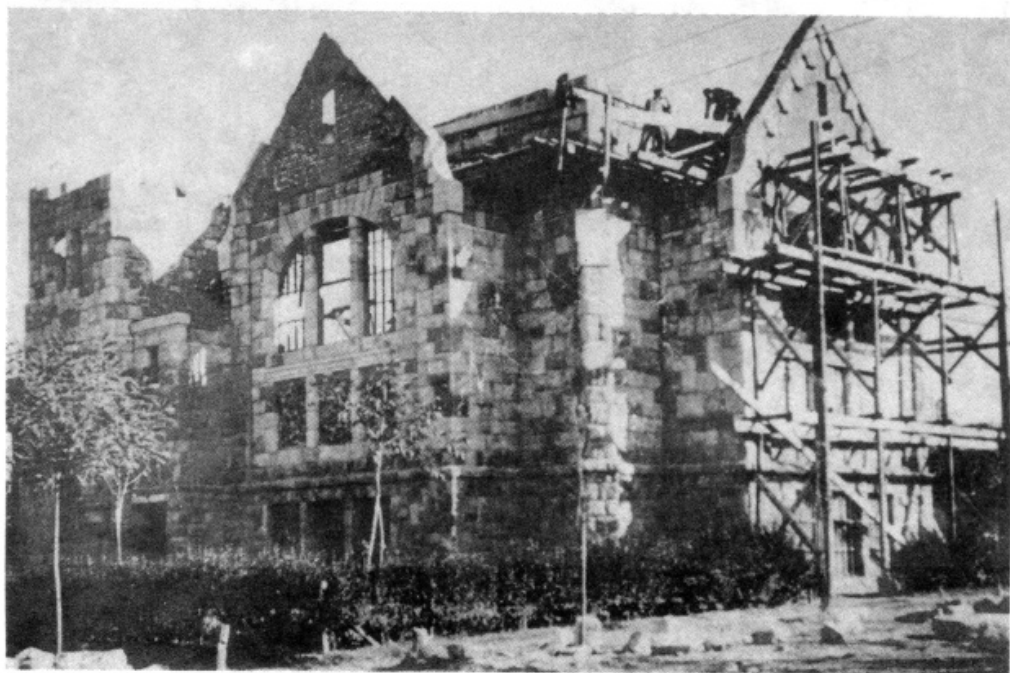

Harangszentelés. 1933. november 12.

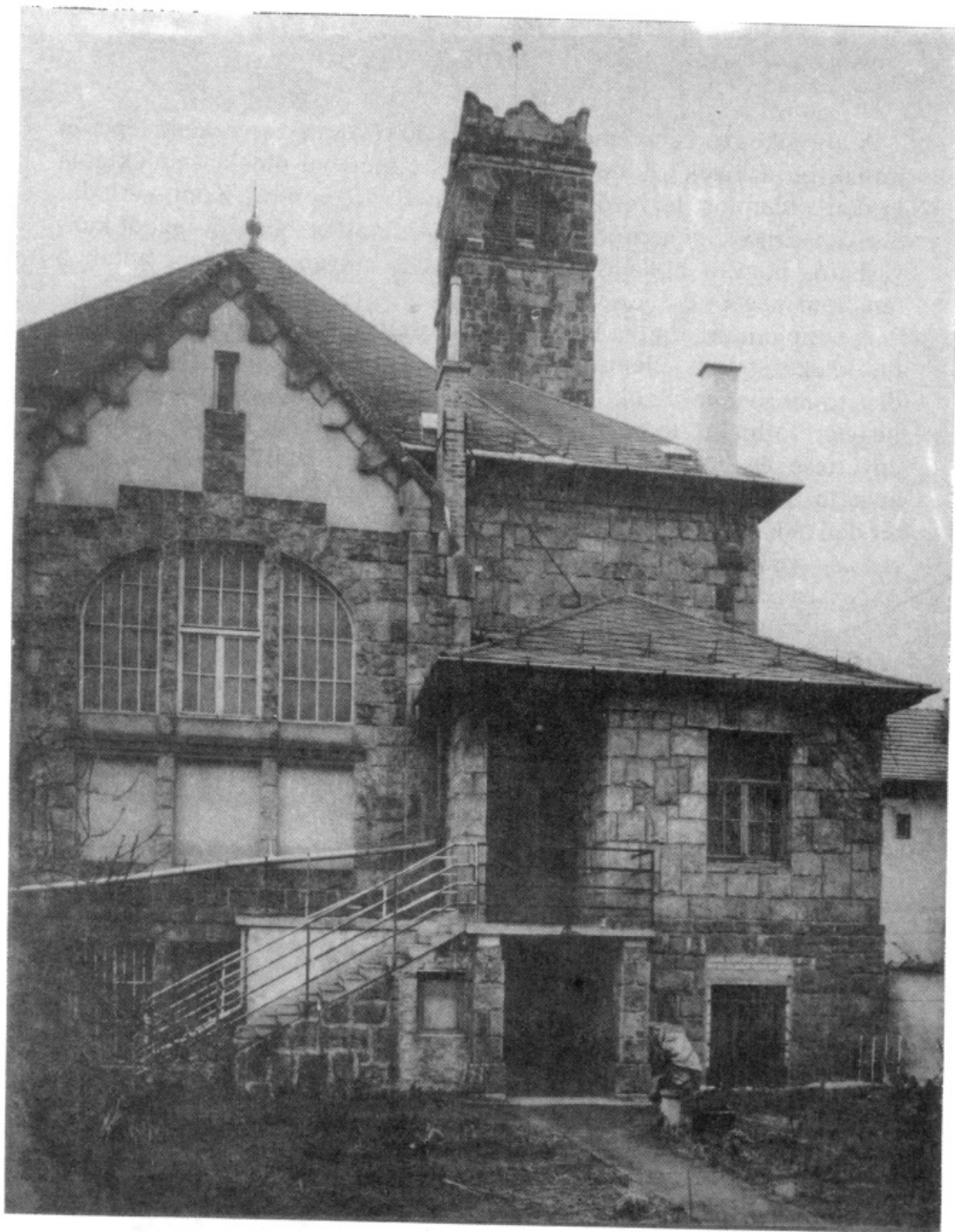
A TEMPLOM LEÍRÁSA

Külső

Főhomlokzatával az egykori Rákóczi utca, ma Szentendrei út felé néz, szembenézeti bal oldalán ötszintes kváderkövekből épített toronnyal. A főbejárat a toronytestből kissé kiugró előtérrel indul, kiemelt, laposívű kapulezáró tympanonnal. A torony a középkori campanillék formáját követi, felfelé keskenyedő, vaskos, de elegáns magasságával az épület meghatározó eleme. Felső lezáró része pártázatos megoldással készült, mely a két világháború közötti templomépítészetünkben a Lechner Jenő által meghonosított stílusjegyeket viseli magán. Az egyszerű, négyoldalas bádofedésből acéloszlopra helyezett csillagmotívum emelkedik ki. A toronytól jobbra az alagsori gyülekezeti terem ajtaja és ablakai helyezkednek el. A templom minden égtáj felé néző oldalán hármas osztású, felül ívesen megoldott nagyméretű ablakok, felül háromszöges tympanonos lezárással. A templomtest nyolcszögű sátortető gömbdíszes bádofedéssel. A keleti oldalon lépcső vezet fel a lelkipásztori irodába, melynek előteréből a liturgikus tér is megközelíthető. Külső megjelenésében is érzékelhető a görög-kereszt alakú megoldás, melynek világos szerkezetét a harangtorony hangsúlyozottan kiemelkedő építménye bontja meg.

A templom épülés közben. 1938.

A templom keleti oldala. 1991.

Belső

A liturgikus térbe a templomtorony alsó részén elhelyezkedő lépcsőn jutnak be a hívek. A dongaboltozatos előtér bal oldalán emléktábla hirdeti a templom tervezőjének: Szántay Endre építész, Kontra Aladár és Tóth Ernő lelkipásztorok érdemeit. Az emléktábla szövegéből kiolvasható, hogy a holland testvéregyházak milyen segítséget adtak a templom megépítéséhez.

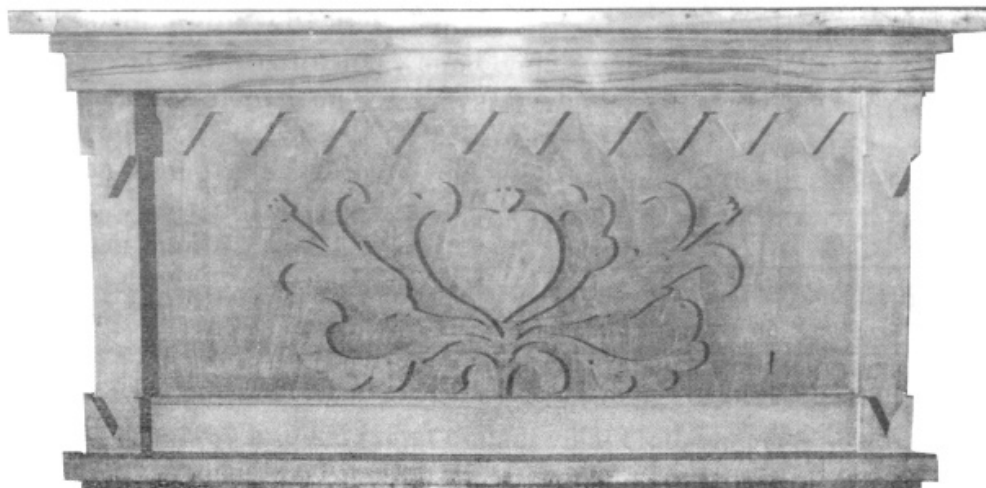
A templomtérbe jutva feltűnik a protestáns, de különösen a református felekezetekre jellemző puritánság, hiszen csak a legszükségesebb díszítő-motívumok azok, melyek alkalmazása megengedhető. A csillaghegyi református templom azonban mégis művészi kivitelű szószék-együttese és az Úrasztala, melyeket Szántay Endre tervei alapján kiviteleztek. A szószék és a lelkészi padok, melyek fafaragásuk a belső tér déli oldalán helyezkednek el, előlapjukon egyszerű formában magyaros népi virágmotívumot, a tulipánt hordják magukon. A szószék feletti nagy íves ablak alsó mezőjében magyar és holland szöveggel olvasható a következő szöveg: „Jézus Krisztus az Úr”. A belső tér is mutatja a görög-kereszt formájú elrendezést, s mint kívülről a torony úgy belülről a padok elhelyezési rendje (minden hívő a szószékkal szemben ül) bontja meg ezt az érzést. A négy égtáj felé néző ablakokból beáramló fények a liturgikus tér alaprajzi rendszerének megfelelően biztosítják az Istentisztelet megőrzését.

Belső kép

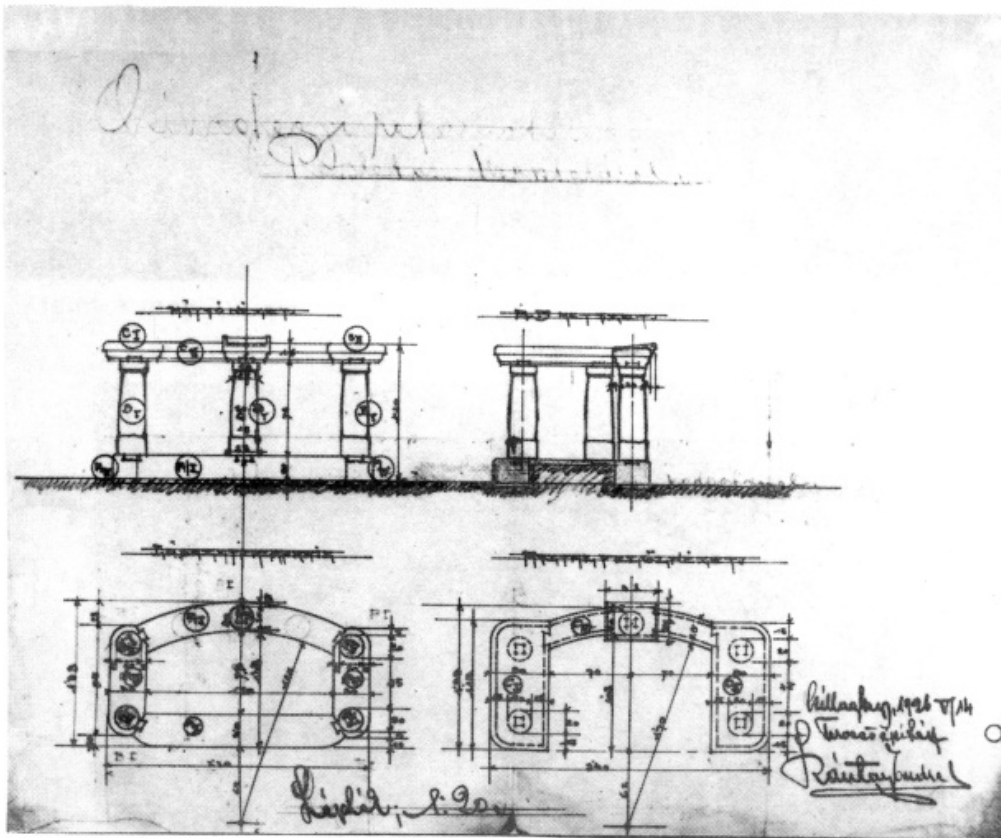
Emléktábla

AZ ÚR ASZTALA

A Historia Domusból kitűnik, hogy az Úr Asztalát Szántay Endre építész esküvőjének megáldása tiszteletére tervezte és állította fel saját házában 1926-ban. Eredeti elképzelése is az volt, hogy a későbbiekben általa tervezendő templom Úrasztala lesz, mely úgy méretei, mint művészi megoldása alapján is méltó dísz a csillaghegyi református templomnak.

Az Úr Asztala a legfontosabb berendezési építmény a református templomban, hiszen a keresztség és az Úrvacsora felvétele itt történik. Szántay építész Úrasztal terve, mint az egész templomegyüttes egyéni művészi gondolatvilágot rejt, hisz 65 évvel ezelőtt fogalmazódott meg benne elhelyezésének, jelentőségének szükségessége.

Csillaghegy, református templom Úr Asztal terve. 1926.

SZÁNTAY ENDRE a templom építész-tervezője (1869–1942)

Szántay Endre építész arcképe. 1942.

Született 1869. november 13-án a Békés megyei Gyomán. Édesapja Szántay András cipész iparos volt, édesanyja Tokai Zsuzsanna háztartásbeli.

Elemi iskoláit Gyomán, majd Nagyszalontán végezte. 1886-ban Nagyváradra került, ahol Guttman József építőmesternél kitanulja a kőművesmesterséget; szabaduló bizonyítványát 1890. augusztus 31-én hitelesíti a nagyvárad-i Ipartestület, melyből kitűnik, hogy számtan-mértan és rajzolásból jeles eredménnyel végzett. (Biz. sz.: 621/1890)

Kitűnő rajzkészsége alapján az akkor fellendülő nagyvárad-i építkezéseken dolgozott, melynek bizonyítéka az 1890-ből fennmaradt Városháztev.

1891-ben azonban már Budapesten tanult az építőiparosok részére szervezett középiskolában. Végbizonyítványát 1894. március 16-án kapja meg. Az iskola elvégzése közben először Gransperger József és Farkas István kőművesmesterek mellett dolgozik mint segéd, majd 1893-tól évente 7 hónapot Lemberger Alfréd építőmester irodájában, ahol az általa kivitelezett pesti bérházak művezetési munkáit látta el.

A családi iratok között fellelhető „Bizonyítvány” igazolja, hogy 1896–1899 között Kosztolányi Kann Gyula műépítész irodájában dolgozott, minősítése a neves építész szavai szerint a legnagyobb elismerést is megérdemli.

Minden bizonnyal Kosztolányi minősítése alapján kerül be 1899-ben a Fővárosi Magasépítési ügyosztályba, melyről hiteles okiratot Halmos Jenő polgármester állított ki részére 1899. április 2-án.

Közben tovább képzi magát, nem elégedvén meg eddigi teljesítményével, 1900. július 3-án vizsgát tesz a Budapesti Építőmesterek Szövetségének Bizottsága előtt. E vizsga lehetőséget ad számára az önálló tervezői feladatok vállalására is.

Egyéni tervezésű munkái (saját családi villái Csillaghegyen, református templom Csillaghegy) mellett élete végéig a fővárosi szolgálatában állott, ahol az oklevelek tanúsága szerint a reábizott építkezéseknél a

legnagyobb körültekintéssel és szakértelemmel járt el, mint művezető. 1894-től 1899-ig Lechner Lajos irodájában kap állást, ahol a fővárosi iskolaépítési program keretében a Soroksári úti, a Miklós téri és a Dohány utcai iskola művezetési feladatait kapja.

1900-ban, amikor a Magyar Mérnök és Építész Egylet felveszi tagjai sorába, próbálkozik egyéni, nagyobb volumenű tervezési munkákra, de a főváros polgármestere Halmos Jenő kérvényét elutasítja.

Továbbra is a fővárosi építési főosztály munkatársa, ahol Heuffel Adolf építési igazgató munkatársa.

1904-től a Lipót körút 7. és 17. sz. alatti bérházak építészeti ellenőrzési munkáit látja el, majd 1906-ban a krisztinavárosi templom helyreállítási munkáinál végez művezetői feladatokat.

A Fővárosi Tanács 1911-ben a II. osztályú építészti tisztii állásba helyezi, de magánmunkát csak hivatalos időn kívül végezhet. Ezekben az években a Bácsy-féle iskolaépítés keretében megindult feladatokban 1913-ban vezeti a Kelenföldi és Margit körúti iskolák, valamint a VI. kerületi Babér utcai óvoda, a VIII. kerületi Karphenstein úti iskola építési munkáit.

1914-ben a Főváros Tanácsa műszaki főtisztté nevezi ki, havi 500 Korona fizetéssel. Az iskolaépítési program befejezése után a Budapesten akkor épülő kenyérgyár (1915), a Vásárcsarnokok, a Tattersaal kialakításaiban vesz részt. 1919-ben I. osztályú építész főtisztté nevezik ki, melyet élete végéig megtart, mint nyugdíjas is.

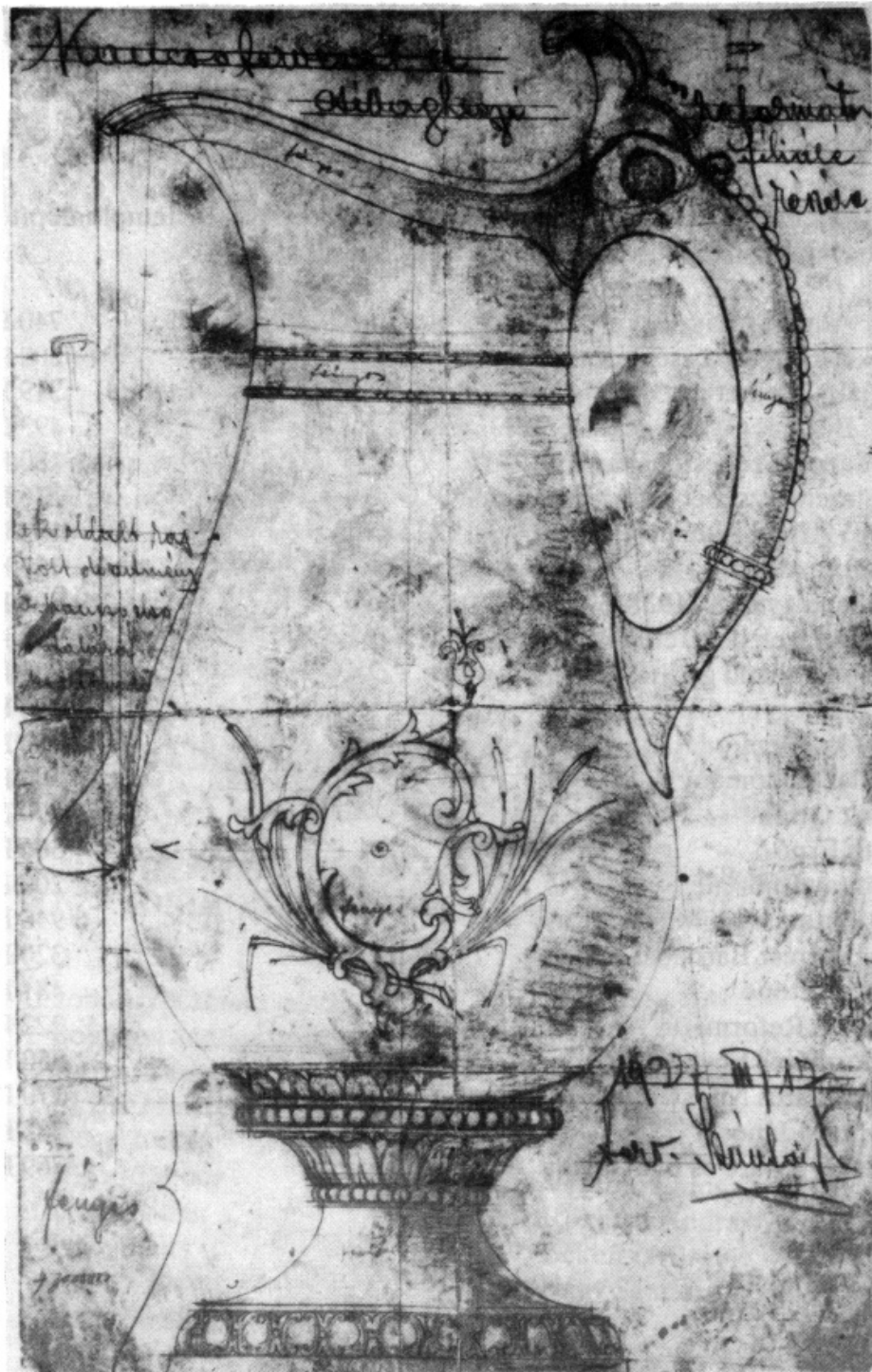
Az 1920-as évek végén vezetője a Gellért és Rudas fürdők bővítésével kapcsolatos munkáknak, ahol peres ügyekbe keveredik, de a Bíróság vétlenség miatt felmenti.

Említésre érdemes munkái még a Gyáli úti Fertőtlenítő Intézet és a Dandár utcai népfürdő művezetése 1930–1931-ben.

1931-ben Lieber Endre helyettes polgármester a főváros szolgálatában eltöltött 35 éves munkássága alkalmából elismerésben részesíti, és ugyanebben az évben felveszik a Budapesti Mérnöki Kamarába. (1931. február 9.)

Bár mint említettük a Csillaghegyi református templom tervezési munkáit már 1926-tól nyomon követhetjük, igazi lendülettel csak 1931-től foglalkozott annak kialakításával. De mint idősödő építész életének hátralévő szakaszát már a gondnoki és az építkezéssel kapcsolatos teendők határozták meg.

Talán megnyugvás is volt ez számára, a településhez való kötődése, s a helybéli református gyülekezetben való munkálkodása olyan háttérrel biztosított számára, hogy szeretett műve megépülését, ha nem is teljes egészében, de megérhette. Elhunyt 1942. október 15-én.

Szántay Endre: Kancsó tervezet a csillaghegyi református fióké részére. 1927.

„A jótékonykodásról pedig és az adakozásról el ne feledkezzetek, Mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.” (Jakab apostol levelei 13. rész 16. vers)

JEGYZÉK AZ ARANYKÖNYVBŐL. 1936. Akik a templomépítés költségeihez nagyobb összeggel járultak hozzá

Dr. Almássy László	740 P.
Békásmegyer község	500 P.
Bajáky Elemér	319 P.
Dr. Butujás Gyula	493 P.
Budapest Székesfőváros	1 180 P.
Pestszenterzsébet református egyház	276 P.
Gerő Árpád Budapest	150 P.
Kontra Aladár	157 P.
Holland gyűjtés (1938–39)	19 800 P.
Teaestélyek bevételeiből	2 000 P.
Újabb holland gyűjtés	2 800 P.
Békásmegyer–Csillaghegy	300 P.
Bajáky Elemérné	150 P.
Holland adomány	500 P.
Mayr Ottóné	1 000 P.
Tóth Ernő	366 P.
Szántay Endréné	1 200 P.
Közoktatásügyi Minisztérium	6 948 P.
Dr. Kertész Barnabás	320 P.
Mayr Ottóné	481 P.
Óbudai Református Nőegylet	222 P.
Református Egyház, Óbuda	2 650 P.
Református Nőegylet, Csillaghegy	170 P.
Id. Sepsi János	781 P.
Szántay Endre és Král Gyula	2769 P.

A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS TEPLOS ÉPÍTKEZÉSEIBEN RÉSZTVEVŐ MESTEREK NÉVSORA

BIELEK KÁROLY üvegesmester
DEBRE SÁNDOR építómester
FREY ISTVÁN vízvezetékszerelő
HROBITCZKY ANTAL festő-mázoló
HOLLÓ IMRE festő-mázoló
MACHART FERENC építómester
SCHMIDT ISTVÁN kőipari vállalkozó
SELTENHOFFER FRIGYES harangöntő
SCHLÖGL TESTVÉREK tetőfedők
STRASSER SÁNDOR fakereskedő
SZLEZÁK LÁSZLÓ harangöntő
VARGA DEZSŐ asztalos
VÖRÖS GYÖRGY kútkészítő
URBANICS LAJOS lakatosmester
TÓKE GYÖRGY ácsmester

A CSILLAGHEGYI REFORMÁTUS GYÜLEKEZET VEZETŐI, 1991.

DEÁK ZOLTÁN nagytiszteletű úr, vezető lelkész
DR. BUDAY PÉTER tiszteletes úr, segédlelkész

Presbitériumi tagok:

Jobbágy Kálmán gondnok	Palágyi Zsolt
Somogyi Sándor presbiteri jegyző	Papp Antal
Boross Szabolcs	Szenczy Róbert
Csapó József	Tanárki János
Dézei Lajos	Vágó István
Fülöp Sándor	Verebes Lajos
Gáty Zoltán	Rokolya András
Iván Gyula	Békefi György
Kosztai József	Nagy Sándor
Nagy Sándor	

DIE REFORMIERTE KIRCHE IN CSILLAGHEGY

Die reformierte Kirche in Budapest – Csillaghegy hat ihre heutige Form im Jahre 1941 bekommen, obwohl es erst im Jahre 1949 zur vollen Beendigung ihres Turmes gekommen ist.

Die reformierten Ortsgläubiger haben sich in der Mitte der 20-er Jahre entschlossen, eine eigene Kirche aufbauen zu lassen.

Die ersten Entwürfe sind von den Jahren 1926–28 bekannt, aber die äusserste Ausgestaltung ist erst auf Grund der in den Jahren 1935–36 gemachten Entwürfe vorgefallen. Sowohl die früheren, als auch die späteren Pläne, auf deren Grund die aufgebaute Kirche vom reformierten Bischof Dr. László Ravasz eingeweiht wurde, hat der in Csillaghegy lebende Architekt, der reformierte Kirchenvorsteher Endre Szantay gemacht.

Dieses kleine Verlagswerk wurde für das 50. Jubiläum der Einweihung der Kirche herausgegeben, um den allen eifrigen reformierten Gläubigen von Csillaghegy, die unermüdliche Unterstützer und Förderer des Aufbaues der Kirche waren, ein Denkmal zu setzen. In tiefster Verehrung erwähnen wir die Namen von Aladár Kontra und Ernő Tóth, die während des Aufbaues der Kirche die ersten Pastoren waren.

Der gegenwärtige Pastor ist Zoltán Deák, der bis zum heutigen Tag die schwere Arbeit seiner Vorgänger mit seinem Dienst und die Instandhaltung der Kirche auf sich nimmt.

Die seit 1925 dauernde Einheit des Presbiteriums der reformierten Kirche in Csillaghegy, die Zusammenhaltung der Gläubiger, die Opferwilligkeit des Reformierten Frauenvereins haben den finanziellen Hintergrund zum Aufbau der Kirche hergestellt.

Der Opfermut der holländischen Reformierten, vor allem die von Herrn Johann de Boer, der die holländischen Sammlungen organisiert hatte, ist noch unbedingt zu erwähnen.

Das 50 jährige Jubiläum der Mutterkirche bietet uns die Möglichkeit, die Geschichte des Kirchenbaues für unsere Seelenheil und deren Verstärkung zusammenzufassen.

Gottes Segen wünschen wir dem weiteren Leben unserer heiligen Mutterkirche und der Zusammenhaltung der Gemeinschaft.

DE HERVORMD-GEREFORMEERDE KERK VAN CSILLAGHEGY

De hervormd-gereformeerde kerk van Csillaghegy in Boedapest kreeg haar huidige vorm in 1941, hoewel haar toren pas in 1949 werd voltooid. De hervormd-gereformeerde gelovigen uit de buurt hadden al omstreeks het midden van de 20-er jaren besloten tot de bouw van een eigen, zelfstandig kerkgebouw.

Er zijn eerdere plannen bekend uit 1926–1928, maar de uiteindelijke vormgeving kwam tot stand op grond van plannen uit 1935–1936. Zowel de eerdere als de latere plannen zijn ontworpen door de in/op Csillaghegy woonachtige Endre Szántay, architect en hervormd-gereformeerd kerkbeheerder; de kerk die volgens deze plannen gebouwd werd, in 1941 ingewijd door bisschop dr. László Ravasz.

Dit kleine geschriftje werd uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de inwijding van het kerkgebouw, en we willen hiermee alle enthousiaste hervormd-gereformeerde gelovigen van Csillaghegy gedenken, die onvermoeibaar de bouw van de kerk ondersteund en gestimuleerd hebben.

Speciale bewondering verdienen Aladár Kontra en Ernő Tóth, die de eerste predikanten waren tijdens de bouw van de kerk. De huidige predikant is ds. Zoltán Deák, die het zware werk van zijn voorgangers op zich heeft genomen voor deze tijd, zowel de eenheid van de gemeente als het onderhoud van het kerkgebouw.

De eensgezindheid van de hervormd-gereformeerde kerkeraad van Csillaghegy, te dateren vanaf 1925, de eenheid van de gelovigen en de offerbereidheid van de Hervormd-Gereformeerde Vrouwenbond hebben destijds de financiële basis geschapen voor de bouw van de kerk.

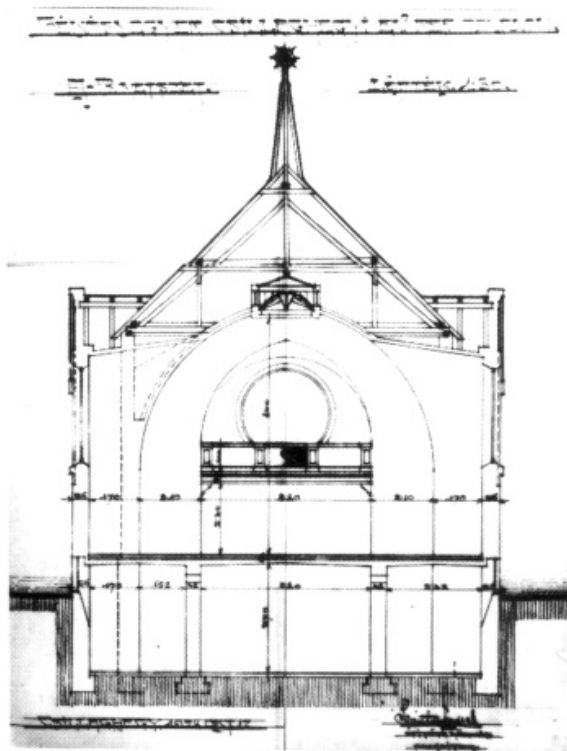
Ook gedenken we in het bijzonder de offerbereidheid van de Nederlandse Hervormd-Gereformeerde Kerk, maar bovenal de naam van Johan de Boer, die destijds de collectes in Nederland organiseerde.

Het 50-jarige jubileumsfeest van onze kerk biedt ons gelegenheid om de geschiedenis van de kerkbouw nogmaals samen te vatten tot ieders heil en opbouw.

We bidden om de zegen van de Here God over het verdere voortbestaan van onze kerk en over de eenheid van de gemeente.

TARTALOM

I.	ELŐSZÓ	3
II.	A Református Egyház megalakulása Csillaghegyen	5
III.	A csillaghegyi Református templom építéstörténete	6
IV.	A templom leírása (külső-belső)	12
V.	Az Úr asztala	16
VI.	Szántay Endre a templom építész-tervezője (1869–1942)	17
VII.	Jegyzék az „ARANYKÖNYV”-ből (1936) (a legtöbbet adakozók névsora)	20
VIII.	A csillaghegyi Református templom építkezéseiben résztvevő mesterek névsora	21
IX.	A csillaghegyi Református Gyülekezet vezetőinek névsora (1991)	21
X.	Die Reformierte Kirche in Csillaghegy	22
XI.	De hervormd-gereformeerde kerk van Csillaghegy	23

Csillaghegy, református templom terve, keresztmetszet. 1928.

Csillaghegy, Tóth Ernő lelkész esküvői képe. 1935

Konfirmandus növendékek 1990.

*„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”
(Lukács Evangéliuma
22. fejezet. 19. verse)*